

Baltijas Semkopis.

Apsteļejams:

Rebalzijas mahja, Jelgawa, Katoku-eelā N 2.
Rigā: Schillinga, Kapteina un Luhawa grahmatu-
bobis un pee kopnana Derchendorff, piif. Raltu-eelā
N 13. Zitās pilsehtās: wijas grahmatu-bobis.
Uf lauleem: pee pagasta-walbehm, mahjitateem,
kolotajeem, etc.

4. gads.

Rigā, tanī 27. dezembri.

Maffā:

Ar Peelitumu: par gadu 3 rub., par 1/2 gadu 1 r. 60 t.
Bez Peelituma: par gadu 2 rub., par 1/2 gadu 1 r. 10 t.
Par peesuhstichanu ar pastu uf latru efemplari, ween'
alga waj ar jeb bej Peelituma, jamaffā 60 kap. par g.
un 35 kap. par 1/2 g. Studinaju mus peenem wijas
apsteļejamās weetas pret 8 kap. par skhu rindim.

N° 52. Lihdi ar Baltijas Semkopi it nedelas isnahē Peelitums ar stahsteem un derigu laika-kaweeki; **1878.**
maffā 1 rub. par gadu, 50 kap. par pusgadu.

1878. gada augti.

Pasaules jeb zilwezes wehstures lapas paschirstidami mehš tanī atrodam peesihmetu muhschigu karu starp zilweku fabeedribahm, tautahm un walstihm, un tas, ko mehš par attihstibu sauzam, beidsamā galā israhdahs par schi kara augli, par gruhtu un daschlahrt afinainu zihnistichanos pehz paschustureschanahs. Paschustureschanahs ir tas spehzigais dsineklis, kas zilweku dabā dehstits un tos dsen uf ne-riinstofschu darboshchanos, uf sawa labuma eewehroscham, sawa tuwaka jeb kontirenta apspeescham un aplarosham, — tas dsineklis, kas fazel naidu, dumpi, nemeeru, pretoshchanos, kas nodibina pahrwehroschanos zilweku fadsihwē, kas palihdi igudrot wijadus eerotschus un lihdselkus, kam jakalpo zilweka wajadsibahm un zenteeneem.

Schis tihri dabistais dsineklis — zihnistichanahs pehz paschustureschanahs — ari neprahstigu radijumu dabā dehstits, winu starpā fazel un ustura tahdu pat karu un tadehl zilwekus padaritu par attihstiteem un iglihtoteem swehroem, ja winu dabā nebuhtu ari zits spehls dehstits jeb attihstijees, proti deewischligā mihlestiba, taisniba un pateesiba, kas dibinajahs uf sw. tizibu un muhsu laikos teel apshmetas par kristigas kulturās augli. Schis garigais spehls, kas zilweku atschkir no neprahstiga lopa un to dsen uf angstakeem (etisfeem) zenteeneem, uf Deewa bhajsham un uf to zeribu un tizescham, la pehz schihs dsihwes buhs muhschiga dsihwe, — schis wehls stahw muhschiga kara ar winu dabisko dsinekli, ar zihnistichanos pehz paschustureschanahs. Kamehr schis dsineklis zilwekeem, tautahm un walstihm deemu muhschu kleebs aufis: „usturees pats, kas tew dakas par ziteem“, tamehr sw. tizibas mahzibas, mihlestiba un taisniba sauz skani un gaischi: „usturees pats, bet apschehlojees ir zita, nedari tam, ko tu negribi fa tewim daritu.“

Tapehz nebuhs nedj weena jeb otra zilweka, nedj ari tautu un walstibu darboshchanos un zihnimus usluhtot un apspreest tilai no paschustureschanahs stahwohta, bet ari no tizibas pamatu stahwohta. Tahds zilweks, kas tilai uf fewi ween domā, tilai sawu labum eewehro, naw kristigs, jebchu tas ari pa diwi lahgeem buhtu kristits, nedj ari godigs pagans, jo ir tas apschehlojahs sawa tuwaka. Tapat tas ir ar tautahm un walstihm. Kad wijas tahs tilai par sawu ustureschanos gahdatu, tad heidsot starp tautahm un wisu zilwezi izeltos breesmigs ihuzimafchanas-karsch, kurā tas wisustipratajs uswaretu un tos zitus aplautu. Pehz lahda laika schis karsch atjaunotos un heidsot wisi zilweki weens otru buhtu ihuzimajuschu — buhtu atkal tilai weens Adams.

Beidsamā laikā laulu paschustureschanahs-politiku ir israhdijuschas it ihpaschi Turzija un Anglija; turpretim tahdu politiku, kas neween sawas walsts lablahshchanos bet ari kristigas mihlestibas un sw. tizibas likumus eewehro, it ihpaschi Kreewija.

Schee peesihmejami mums israhdijahs par wajadsigeem, lai mums nahktos jo weeglaki, schi gada notikumus politikas un fadsihwes-laukā jo weeglaki aprakstīt un noswert pehz winu ihstās wehrtes un dabas.

Gruhtha un afinaina bija ta zihnistichanahs kara-laukā, ko Anglu paschigā politika fazehla starp Kreewiju un Turziju un kas 19. janwari 1878, pufst. 6 wakarā nobeidsahs zaur to, fa Turki, pilnigi uswareti, Adrianopoli peenehma Kreewijas nosazijumus, pehz kureem pameers un nahkofchais meers bija noslehdfams. Muhscham peeminā paliks

Kreewijas tautahm winu duhschigo dehsu waroniskee zihni, muhsu flawenajo kara-wadonu duhscha un ismaniba, un schis Kreewijas wehstures jaukakais, jebchu gan afinainsch, gabals Kreewu walsts un kara spehtam ir peeschkirhis atsihscham un augstu zeemischanu — neween no wijas Eiropas, bet ari no wijas pasaules, tā la tagad Kreewu wahrds godam teel skandinats tahlu jo tahlu. Ka muhsu mihlots Semes-tehws scho karu ne-ussahka wis aih paschigeem eemesleem, bet taisnibu isfardams un Balkana pusfaldas apspeestahm tautahm brijhibu un droschu dsihwi nefdams, to sin wisa pasauke, to sin wehl jo labaki muhsu lastaji. Anglu paschigā politika un daschu zitu walstju greisfirdiba pret Kreewijas peenemichanos spehta muhsu skunga un Keisara augsteem noluhkeem strahdaja pretim, tā fa tee tilai pa dalai peepildijahs. 19. februari 1878. San-Stefanas pilsehtinā no abahm karotaju pusehm parastitais pameera-nolihgums, pehz ilgahm diplomatijas farunahm un pehz Anglu daschadeem draudeem ar karu, heidsot schi gada juniā no Berlinē janahstuschā leelwalstju kongresa, kura preeschniels bija sirts Bismarks, pa dalai kluwa pahrtaisits, ne wis Balkana pusfaldas apspeestahm tautahm un uswarejuschai Kreewijai, bet wiswaitaf Turkeem par labu. Meeru mihledama un kara negribedama, Kreewija ar kongresa spreedumeem no 1. (13.) juliā 1878. palita meerā. Jebchu mehš tos gan wahrdū pa wahrdam esam nodrukajuschu 28. 29. un 30. jūnijā, tad tatschu nebuhs nepareisi, fa winu swarigatos nosazijumus it it ihstām peeminesim. Pehz teem lihdschimigā Bulgarija dalama diwas datās: schijpus Balkaneem ta dabo paschwaldibu, eezel pate sawu firstu par waldneeku un atsiht tilai sultana wirswaru, tā senaf Serbija un Rumeniija. Tizibas brijhibu walda wijā Bulgarijā. Lihdi sirts buhs eezelts, to walda Kreewu Keisara komisars (suhnis), tatschu ne ilgaki la lihdi 9 mehnescheem, no ta brijhscha rehknot, kad minetajs lihgums no wifseem waldneekeem apstiprinats, kuri ari nosazihš, zil leelas nodoshchanas Bulgarijai jamaffā Turku sultanam. Donatas zeetofschni, kas atrodahs jaunās Bulgarijas robeschās, gada laikā no-ahrdami. Otrā Bulgarijas dala, winpus Balkaneem, paleel par Turku walsts gubernu sem ta wahrda Austruma Rumelija, kas politikas un kara sinā stahw sem sultana waras, bet waldishchanas sinā dabon paschpahrwaldibu sem kristiga gubernatora, kas ar leelwalstju atlansham eezelams no sultana uf 5 gadeem. Schihs gubernas organizaciju fastahda Eiropas leelwalstju komisija. Sultana nosazijumi, ko tas schihs gubernas dehl laistū, tahm zitahm walstihm jadod sinami, tā tad tee sinamā mehtrā stahw sem winu pahraudsibas. Kreewu kara-spehls, lahdi 50,000 wihru, paleel 9 mehneschus (no lihguma apstiprinafchanas rehknot) Bulgarijā, uf tahs rehknimū, un ustura lahrtibu. Turku waldiba apsolahs, tanis zitās walsts dalās un Kretas falā, ko augschejee nosazijumi ne-aisnem, eewest un ispildit tos nodibinaschanas-likumus, ko wina jau 1860. g. laiduse, bet wehl naw ispildijuse. Bosnija un Herzegowina, schee wispirmee rewoluzijas uguns-kuri, no kongresa ihpaschi nekluwa eewehrotas, bet atwehletas Austrijas sinā, ar to teesibu, tahs apschest un tur nodibinat waldibu. Grekijas robeschu islihdsmaschanas dehl leelwalstis aisturejahs tahlakus nosazijumus, ja ta starp Greeliju un Turziju ne-isdotos. Serbija, Montenegrija un Rumeniija no kongresa dabuja sawu pilnigu patstahwibu. Abu pirmajo robeschas kluwa paplaschinatas, Rumenijai turpretim bija Kreewijai jatdod atpafat ta Besarabijas dala, kas 1856. g. zaur Parises lihgumu no Kreewijas winai bija peeschkirta; par to Rumeniija atkal

dabon Donawas grihwas salas un leelako Dobrudschas datu. Brihwu andeli pa Donawu fargadams, kongress nolika, ka wisi zeetofschni pee Donawas kraasteem janoposta un ka sihtali nosajizumi schihs leetas deht jafastahda Eiropas komissijai. Usija Turku waldbai bija Kreewu Keisaram ja-atdod pa plajchi semes-gabali lihdi ar pilsehtam Kars, Ardahana, Batuma, Olti, Tebereneka ic. Masch-Kerdes eeleija, Bajasides pilsehta un daschi semes-gabali, kas pehz San Stefanas pameera-lihguma peentahzajs Kreewijai, zaur kongresa spreedumu Turzijai nahza atpakat. Turpretim winai bija ja-atdod Persijai Kotures pilsehta un tahs apgabals un heidsot ja-apsolajs, ka wina wisas sawas walsts datas eemedihs derigus litumus (reformas) un kristigos turehs pilnigi lihdsigus Muhameda tizigeem.

Schee nosajizumi no wiseem leelwaldneekem ir apstiprinati un pa datai jau ispilditi. Besarabija un augscham minete semes-gabali Usija ir jau Kreewijai atdoti, Rumenijsa turpretim panehmuje sawus tai peeschirtos semes-gabalus, abas Bulgarijas datas Kreewu Keisara komissari nodibina nahfoscho waldbu un komissijas well jaunās robeschas. Serbija un Montenegrija, lai gan tahm jaunpeeschirtos semes-gabali wehl naw pilnigi rokās, ir patstahwigas walstis un darbojajs ar sawu eefschigo atihstibu; Austrija Bosniju un Herzegowinu, jebchu gan titai pehz grehteem zihneem un leeleem upureem, ir heidsot tatschu dabujuj sawa wara un andelejajs ar Turziju par scho gubernu nahfoscho listeni. Bet no reformahm (jauneem listumeem) tagagejas Turzijas walsts datas wehl naw ne jaufmas un strihdi Greekijas robeschu deht ahtraki wairojuschees, ne ka masinajuschees.

Schos ispilditos un wehl ispildamos kongresa spreedumus eeweh-rojot wispirms ja-atihst, ka, jebchu tee Kreewijas Keisara augstos noluhkus pa datai ir kawejuschi un aprobeschoujuchi, Kreewijas leeliskee upuri heidsamaja kara ar Turkeem tatschu naw palikuschi bes eewehro-jameem augleem, jo Turzijas kristigo eefschiwotaju leelata data un tureenes pawalstites ir atswabinati no gruhā un nepazeeschamā Turku juhga, ir fanehmuschi brihwibu no Alexandra ta Brihwibas- un Schehlastibas-neseja Augstahm rokajim. Un tas ir darbs, ko gaischeem burteem eefschimehs neween Kreewijas, bet ari wisas pafauls wehsture, un wehl pehz gadu tuhstoscheem zilweki teiks un slawehs Alexandra II. wahedu. Bet zaur to, ka muhsu Keisara Majestetes nodoms zaur Anglu paschigo politiku un Eiropas greisirdigo wahlibu naw pilnigi ispildijees t. i. ka San Stefanas nolihgumi, pehz Turzem wisai Bulgarijai bija buht atswabinatai un patstahwigai, zaur Berlines kongresa spreedumeem ir pahrtasiti, — zaur to ta saukta „austroma jautajuma“ wisgaliga isschirtschana ir atlikta us nahfoscheem laikeem, un ja Balkana pusjala atfal iszeltos zilweku wajafschanas un kara-breesmas, tiklihdi ka Kreewijas kara-spehs to buhs atstahjis, tad wisas tahs waimanas un isleetas asinis brehks us Eiropu, wispirms us

Angliju, newis us Kreewiju, kas schini leeta ir darijusi zil winai bija spehka.

Ka jau minets un ka lasitajeem deefgan sinams, Anglijas preto-schanahs pret Kreewijas politiku Balkana pusjalas leeta dibinajajs us kaileem pasch-ustureschanahs zenteeneem. Gan it labi sinadama, ka Turku walsts sawa toreiseja buhshanā ilgati wairs newareja pastahwet, wina tomehr to aisstahweja ar wisadeem lihdsjekleem, weenfahrt bihdamahs no Kreewijas pahrwaras, ko ta Turkus uswaredama waretu eemantot neween geografisku robeschu paplaschinajschanas sinā, bet ari Balkana pusjalas Slawu tantahm palikdama par wadoni un weenigo fargu; otrufahrt no Turku posta wisleelatos labumus gribedama eeguhtees, gluschi pa to paschu zelu, kura wina Kreewijai stahjajs preti, titai ka wina newis par Slawu, bet par Turku Usijas tautu wadoni un labdari usmetusehs. Ta wina tuhdat pehz Berlines kongresa nobeigschanahs no Turkeem eemantoja Zipriju (Skiperas jalu), Konstantinopoli zaur wisadeem lihdsjekleem melleja eeguhtees sultana ustizibu un to nemt sawa wadischanā, ta wina heidsot sultanu peedabuja, lai tas ar winas peedalischanos un padomu Usija eewestu reformas, zaur kurahm Turku waldbai nahktu sem Anglijas pahrluhkoschanas un garigas waras. Ka schihs reformas lihdi schim wehl naw eewestas, pee tam ir titai Turku naudas-maka delamais mainigs. Daschas awises gan sinoja, ka Anglija Turkeem apsolijusehs nauđu isgahdat, ja ta winai atdod kahdas kara-ostas un atwehl daschas zitās teeftbas, bet wehlatas sinas wehsti, ka no schi projekta ne kas naw isnahjis, laikam zaur Turku usmanibu. No Kreewu pahrspehjas Usija bihdamahs, Anglija ais neeziga eemesla usfahla karu ar Afganistanu. Tureenes waladneeka Schir Alija nepehziba un wina pawalstineeku ne-isglitiba un kahrtigi nenodibinatas dschwes buhshanas eenaidneekam nahza palihga, ta ka tas tagad gandrihs jau pusi no Afganistanas uswarejis. Emirs pa tam esot aischedsis un wina dehls Jakubs Kans esot nahjis pee waldbas. Ar kahdu selmi tas Anglu usmahschanai at-turejees, par to muhs pamahzjhs nahlotne. Bet ka Angli newis aish-nemta goda deht, bet it ihpafchi sawas Indijas robeschas gribedami paplaschinat un tahda wihsje pret Kreewiju droschinates, scho karu us-fahkuschi, par to jau tagad wairs naw jafschaubahs. Kreewijai turpretim lihdi schim wehl truhka eemesla, schini leeta eejauktees, jo ir muhsu Walsts robeschas beidsama laika us Usijas pusi ir leeliskam pa-wairotas, ko Angli gan ar greisjahm azihm usluhoja, bet tatschu ari nemehginaja kawet. Kad Anglijas politiku jo sihtali eewehro, tad ja-atihst, ka ta sem sawa ismaniga Wilenshilda wadischanas scho brihdi tura par wisai isdewigu, neween sawu garigu pahrwaldbu pahz zitahm walstihm, bet ari sawas geografiskas robeschas pawairot. Ar scheem noluhkeem wina noštatahs ari us Afriku; Fanzija buhs ta pirma, ar ko winai te rei jelsees fadurschanahs.

Sadshwe un siniba.

Donas-Kasaki. (Sl. sp. 422). Donas upe, no Zwanowkoijas esara iszel-damahs, tel zauri kahdam semi guloscham semes gabalam jeb postafchai, to diwas weenlihdsigās datas pahschelbama, cetam ta egahschahs Afonas juhra. Bet schis pee 2800 kwadr. juhdschu leelais semes gabals naw wis ishti augstgs, jo titai 1/4 no ta eenem aramas semes un 3/4 plawas waj tundraju. Preelch kahdeem 400 gabeem scho semes gabalu eerahbija par mitelli kahdai kareinu tantinai, kas zehluschs no Kasaku jits un tamdeht tad nu dabuja to wahedu Donas-Kasaki. Par wisahm zitahm Kasaku ziltihni, kas Nihta- un Deenwidus-Kreewijas robeschas apfarga, ir Donas-Kasaki, kas tagad ir pee 880,000 bwehsechem, jo wairak ziwilisereti un atih-ftibas prenehmigi. Kasaks Kasaks, ta jakot, ir dsimts kareims un no behna beenahm tas jau mahzajs ar eerotscheem apretees un sawu jahjamo sirgu waldit, ko mezati tam dahwinajuschi. Us karu eefscheme Kasakeem ja-irihtojajs pascheem, laikam ar sawu sirgu, kara-eerotscheem un uniformu un tee pee tam dabon titai schaujamo (muniziju); turpretim ja tos pahz robeschahm raida kare, tad wini top no krona isrihtoti ta tant kurich zits jadaats. Senali minets semes gabals bija wisu Donas-Kasaku top-ihpafschums, bet no 1841. gada tas ir isralits, ta ka laikam wispreetim isnah 30 desetinas semes. Kasaki ir pehz weefas buhwes spehzigi un stipri, wina seija ir staisa un is tahs atipogulojajs jauriba, labprahiba, uszihiba un waroniba. Wini dschwō sawas pusapstiprinatas pilsehtinas (stanizas), kahdas schini semile pahri par sintu fahstaimas un bes tam wehl sawa 1805. gadd dibinata galwas pilsehta Nowo-Scherlaska. Wisi wihreeshi ir eedatiti pulkos, un laikam pullkam ir sawa naudas-kase, arsenals (eeroishu krahuwe) un sirgu mahzischanas westa jeb skola, lai kara-aita waretu saweem nahageem beedreem ilihdsjet un tos tuhlin, tiklihdi ka wajafsiggs, wisadi isrihtot. Meera laikos Kasaki ari nodarbojajs mehrena wihsje ar

semkopibu, tomehr wina mihtalais amats ir mediba un sweija. Bet pee tam, ka jau minets, is kare wihreets, jauns waj wezs, ir kare brihdi gataws us karu, un tiklihdi ta balis atlan no Waldbas, tas atstahj itin wisu eefschwi, seewu un behnus, un freidjajs jautra prahta eenaidneekem pretim. Zil sihdigi tee pret eenaidneeku iskurahs, tas bija ihpafchi heidsama Turku kara redsams, ta ka wina waroniba ari laikrahtis jau daubstahrt kuwa daubsinata un usstaweta.

Aptuhkojam tad nu muhsu schihs deenas bilbi, kur trihs tahdi pilnigi isrihtojuschees Donas-Kasaki redsami, kas us preelch-waktihm nostahditi, sawus jahjamos lopinus jahle garschautus nogutba un paschi ais teem pastehpajajs, lai eenaidneeks tos til ahtri nespehtu eeradsit. Ta ir gudriba, ko titai Kasaks ar sawu us tam mahzitu sirgu spehji isdarit.

A. M.

Ceradinaschanahs flinkumā.

Pasishama leeta ir, ta zilweki, kas, ta jakot, sawa muhscha baitas deenas ween baurda un dschwō wisa labuma bagatiba, nereti mehdi palaittees flinkumā. Bet neween pee zilwekem, ari pee kustoneem peemihit tahda flinkumā eeradinaschanahs ihpafschiba, ta par peem. Eiropas bites, kas pahrwestas us Australiju, atstahj itin drihsti medus eekrahschanu. Weenu jeb diwas gadus jaun-eewestas bites paleel ischallas ta pee mums un winas stropi ir pilni wisbrangala medus. Bites aug un wajkojajs loti ahtri; tahs lido aptahrt pa tahs semes krahshchajahm puķu tantahm un seedoischeem koleem un ustura ari sawus stropus kahrtiba, bet jau pehz maj gabeem medu tahs wairs nepahrnese. Winas itin drihst eewehro, ka tanis Australijas gabals, kur tahs mehdi pahrewest, weenabi ir wasara, un ta tad preelch nahlanibas gahdat nebuht naw wajafsiggs, winas, ar wahedu jakot, palaitchahs flinkumā.

A. M.

Turku walfs buhšanas pa leelalai datai jau atspihd ij preeksheja pahrkata: ta ir lihdsiga kopmanim, kam bankrote preeksch durwihm un kas to gribedams slehpt un tomehr atkal newaredams mafjat, isleeta wifadās isrunas un wisadus lihdsjklus, ko winisch pee zitahm buhshanahm pats buhtu noteesajis. Ka jau senal deesgan isfkaidrots, winas stahwoftis Eiropa ka leelwalfs ir palizis bes pamateem — winas ufberwims un winas nahkamiba ir Asija. Kas buhs winas mantneeki? Tas atlehs no tam, zil ahtri tee tautu fari, kas nupat brijwibu dabujufchi, atihstifees un nofratihs gadu simtenu ilgās wehrdribas fshdigos augtus un warehs spehziigi pabalstis jawa glabheja noluhfus patahla nahkorā — tas atlehs ari no tam, zil ahtri Anglija atradihs sajurhtamu prestwaru zaur seemelu tautu wispahriigo atihstibu un zaur scho tautu walfstibas draudsiigu weenojchanos ar spehziigo Bahziju. Bet schis mehrkis sneedjais tablati, ne ka muhsu gada-pahrkata robeschas; tadeht pahreesim us zitahm Eiropas walfihm; jawu plafchako un tuwako tehwiu apluhfosim it beigās.

Tē mehs fastopam zitam, wehl jo breesnigotam karam, ne ka Turzijas un Afganistanas walfstis: ftepenam karam pret waldneeku dsihwibu, pret pastahwofcho un zaur walfs likumeem nodibinato fahrtibu, pret ihpafchuma drofchibu, pret tizibu un waldibas waru. Schis breesnigais karsch 1878 g. it ihpafchi ir parahdijees Bahzija, Spanija un Italija, un fozialdemokrati teel apfihmeti par teem, kas to wed. Peerahdichanas par tam, ka schee ir tee wainigee, ir schahdas: fozialdemokrati mahzibas,*) ka tahs ihpafchi no neisglichteem fozialisteem teel isplatitas starp strahdneekem un beedribās, nejaslan nedj ar tizibas, nedj ar walfs likumu pamateem un faro pret teem; un bes tam wif tee behdigee radijumi, kas pehz Bahzu keisara un Spanijas un Italias kehina dsihwibas tihsojufchi, ir bijufchi fozial-demokrati jeb mafatais peederejufchi pee winu fabeedribahm. Ka schis paschas ar mineteem flepkaweem buhtu ihsta fakara stahwejufchas, tapat naw peerahdits, it ka ari naw peerahdits, ka tahs parunas taisnas, ka newis fozialdemokrati, bet akurat ultramontani t. i. kaislige garigneeki scho breesmigo ufbrukchanu us waldneeku dsihwibu isgudrojufchi un fehmejufchi. Kamehr tas naw parahdits, tamehr japeenem, ka Hedels, Nobilinsch re. wairaf ne kas naw bijufchi, ka tikai panihufufchi geli, kas jawā fagrosita un fajufufchā prahta gribejufchi eeguhtees behdigu flawu zaur flepkawibu, it ka daschi pustraki kehniu flepkawas wejōs un widuslaifōs. Bet lai buhtu ka buhdams: fozial-demokrati zenteeni ir tikpat trati, ka wispahriigi fshdigi, un tadeht it wijur neween waldibas, bet ari tautas tos ir bahrgi noteesajufchas un apspeedufchas, tā ka fchi gada beigās ari fchi breesnigā fehrga leekahs buht nobeigufehs.

Kad mehlē pehz scho breesnigo zenteenu zehlonēem, tad jatfihst, ka tee dibinajahs 1) kristigas tizibas pamatu nizinafchanā un nezeenifchanā un 2) tautas faimneezibas buhšanas. Ka jau eesahkumā peefihmets, zilweks pahrweherschahs par kaislu fwehru, tillihdī ka tas tikai ruhpejahs par pasch-usturefchanos un ne-eeehro un nezeeni ari tizibas un kristigas mihlestibas fauzeja balfu. Fozial-demokrati fcha balja nepasihst, winu zenteenu weenigais mehrkis ir tikai pasch-usturefchanahs un tahdā zihnischanā tee jautajumi: ko faka tizibas-mahzibas, wispahriiga fahrtiba un walfs-likumi? ir tihri neeku leetas, jo lops jau ari neprasa, waj tas labi jeb nepareisi, kad tas zitu kustomi nonahwē, zita krahjumu iiposta, jawu dsihwibu ufsturedams. Ir us to mehs senal esam aihrahdijufchi, ka mehs, Baltijas eedfihwotaji, fawas faimneezibas buhšanas it ne buht newaram falihdsinat ar ahsemju ekonomijas buhšanasahm. Mehs tē nebuht nepasihstam tahs gruhstibas, to truhkumu, tahs behdas, kas tureenes strahdneeku fahrtu speesch. Bet tomehr mehs ari to sinadami newaram fozial-demokrati apgraujchanas-mahzibas aihbildinat, jo kad winu faimneezibas buhšanas teescham buhtu nepazeeschamas, tad tahs ir pahrlabojamas us likumu dofchanas zela, zaur walfs eestahdehm, ne wis patwarigi apgahfhot pastahwofcho

*) Mehs luhdam tē eewehrot, ko mehs senal par fozial-demokrateem esam fajufufchi, it ihpafchi ka tas nemahzita is kauschu bars, kas augfham mineteem zenteenem kalpo, ir stingri ja-afschir no tā nosautēem katedera-fozialisteem t. i. no teem dsiki mahziteem wihreem, kas p. p. Bahzijas tagadejās buhšanas atfihst par nepilnigahm, bet wehl ne notahlu naw weenojufchees tani find, ka tahs buhtu pahrlabojamas.

fahrtibu; tahdi waras-darbi beidsot aihwed us to postu, no kura jau muhsu Pestitajs fajufis, ka „nams us namu gruhji.“

Uf wifu wihfi ahsemju trafulu darbi mums der par beedebamu preekschimi un mahza un fajuf, ka ir loti breesnigigi, fajeltees pret waldibu un Deewa un Walfs likumeem.

Bes fozial-demokrati fobibas fchogad wehl flawa peemeffetas: Bahzija, zaur diwi leelu fugu grimfchamu un Austrija zaur eekfihgeem zihnineem starp Ungariju un Austriju, kuras, ka sinams, fatra par femi bauda patstahwibas teefibas, bet stahw sem weena keisara waldibas. It ihpafchi Ungari naw meera, ka waldiba Bosnija un Herzegowinu eenehmufi, un zaur jawu parlamentu waldibai leedf naudu, kas fchim noluhlam wifai wajafbiga. Italija zaur neshcheligo nahwi faudeja kehniu Wiktoru Emanueli, kura weeta waldibu ufnehma wina dehs, tagadeis kehniufch Humberts I., un pahwestis Pius IX., kura weeta tagad walda Leo XIII. — Franzija pasauheja jawu flawenako dehlu un politikas-wihru Tjehru, h tauta ar leelu godu pawadija us beidsamo dusu.

Wifus fihkalos notikumus schinis un zitas walfstis peefihmejet, muhs aihwestu wifai tahlu; tikai Parises pasaules-istahdi wehl peefihmejim.

Sawu plafchako tehwiu (muhsu Keisara walfi) mehs fchi gada eesahkumā wehl atrodam gruhdā zihnischanā diwi kara-laukōs: Eiropas un Asijas Turzija; bet jau pehz mas nedelahm wina wisgaligi ufwar eenaidneeku, kura leelafais spehfs jau 1877. gada bieghs bija fadragsats. Tee upuri, ko fchi augstā un fwehta zihnischanahs prasija, lasitajeem jau pasihstami; bet bes teem augleem, ko mehs jawa rakfa eesahkumā esam ufrahdijufchi, Kreewija zaur scho kuru ari wehl zitus jawā atihstibas wehsture ne mafaf eewehrojamas augtus panahkufi: Kreewijas tautas un wifās Walfs malās ir radees lihds tam wehl nepasihstams patriotifims, ufupurefchanahs-prahts un weenibas-gars, un ta neshchubigā ufiziba un ne-ismehrojama mihlestiba pret Keisaru un Walfi, kas lihds tam ka paslehpta manta Semes-tehwa pawalstneeku firdis glabajahs, schini gruhdā brijdī atfpihheja flaidri un gaischi preeksch wifās pasaules azihm; un zaur to ne mafaf ka zaur ufwarefchanu kara-laukā Kreewija ir padarita stipra un spehziiga un Eiropa ir fajufufi, ka winai turpmal wairs nebuhs wis darifchanas ar to Kreewiju, no kuras senal mehdsja faimot: tani dsihwojot lahtfchi un wilki un „jehlas“ mefchaimu tautinas, bet ar leelu, spehziigu walfi, kuras pawalstneeki fajekahs un weenprahtigi nostahjahs ap jawa no Deewa fchchlastibas eezeltā un fwaiditā Semes-tehwa trona un preezigi Binam upurē mantu un dsihwibu, tillihdī ka Wina Augstais wahrds pasludina, ka tehwiu apdraudeta, ka ja-eet karā pret eenaidneeku. Ne mafaf eewehrojamas ir tahs pahrweherschahs muhsu fadsihwē, fatifichanā starp Walfs pilfoneem un Walfs kareeweem, ko beidsamais karsch padarijis. Ka muhsu saldatus ufshkōja preeksch fchi karā un tā tos augsti zeeni un mihlē pehz ta! Toreis tee ziteem pawalstneekem wehl bija fwejscha, nemihleta fahrtā — tagad tee ir tautas mihkulifchi, Walfs waroni, kuras no kara pahrnahkot fanehma ka draungus un brahtus, kuru karogus Wisaugstakas, augstas un mihlas dahmu rolas puifchoja ar lawru-froneem, kuru zelam tautas-meitas kaisija jautas pufes. Ne-ismehrojami leelista ir fchi moralifkā jeb garigā ufwarefchana, un nejarautama ir fchi fwehta faite, kas wifās kauschu fahrtas faweeno ap jawa til pat karsli mihlotā ka wehsturigi-flawenā Walfsneeka goda-frehflu!

Schaj fwehtai weenibai preti gan ari it ihpafchi 1878. gadā ir parahdijufchees launi zenteeni; bet ufizigeem pawalstneekem par godu un apmeerinaschanu war leezinat, ka tikai mas fattrazinats un fattrazinajees jaunu kauschu pulzinsch galwas-pilfchētās pee tam wainigs un ka tauta fchos fauna-darbus weenprahtigi un bahrgi noteesā un jawai Waldibai labprahtigi eet palihgā pret wifēem tahdeem trafuleem. Zerefim, ka ir fchi behdigā nomaldischanahs no tikumibas un taisna zela, ko tiziba un likumi rahda, wairs ne-atjaunosees un ne-apbehdinahs muhsu mihko Semes-tehwu un nepadarihs kaunu Wina ufizigeem pawalstneekem. Bet tapat ka ahsemēs fozialistu laune zenteeni, tā ari nihilistu fauna ahstifichanahs un kaunee darbi lai mums deretu par draudofchu un breesnigu preekschimi un muhs alafch atgahdinatu, fahds fods un posts isjekahs, kad nezeeni fwehtas tizibas un Walfs likumus!

Waltis eefšhiga attihstiba eet rahmeem, bet drofšeem fokeem uf preefšhu. Likumu dofhanas finā ari 1878. gads ir wifai bagats; fkolas un augstfcolas teef dibinatas un pawairotas gan no Waldibas, gan no laufchu fahrtahm; it ihpafchi Kreewijā feeweefchu zenfchanahs uf augstfcolu kufja fafneegfchanu loti fpehzigi ir peenehmufehs un wairojufehs. — Waltis naudas buhfchanas teef pahrlabotas zaur prahrtigu taupifchanu un Waldiba zenfchahs tahm dot stiprus pamatus, derigus nobofchanas-likumus faftahdidama. — Gewehrojams ari ir, fa pehz ilga laifa 1878. gadā ari Ministeru mainifchanahs notifufchas. No amata atkafpufšeēs Ministeri bija ilgi kalpojufchi Keifaram un Waltiei un ir ifpelnijufšeēs pateizibu un atfihfchanu. Wifnu weetās ir eefstahjufšeēs jounaki wihri, kureem ir Latweefchu tauta no firbs wehlē strahdat un puhletees pehz Keifara Majeftetes prahta un Waltiei par godu un labklahfchanos.

Weidfot uf Baltiju pahreedameem mums wifpirms japeemin, fa it ihpafchi ari fcho gubernu eedfihwotaji — kā jau alafch — ir parah- dijufchi dedfigu patriotifmu un karftu tehwijās mifhleftibu pa wifu kara-laifu un kara-pulkeem pahrnahlot atpafat. Un zaur fcho jaufo un meerigo zihnfchanos weena laufchu fahrtu un tautiba otrai nahkufi jo tumaki, weenofchanahs zekfch jo wairaf nolihdfinats, draudfigns meers un laba fatifšchanahs ftarp eedfihwotajeem ir wairojufšeēs. Ar ihpaf- fchu preeku japeefihmē, fa fchejeenes eedfihwotaji, tamlihdi tad ari Latweefchi, kā jau no wezeem laifeem finams un parafts, alafch ir ifturejufšeēs, padewigi un ufstizigi pret Keifara Majefteti, paklaufigi

zaur fo Kreewijas andelei jauns, fekniigs zekfch ufrahbits. — Muhfu laifrakftu fskaitis zaur „Walfja“ peenahfchianu ir pawairots. Mums leekahs, fa tas notifa ihftā laifā, jo pee diwi laifrakfteem, uf kuru pa- ftahwibu tauta fawas wifleelafās zeribas likufi, beidfamā laifā ir ftipri ween pamanama krafhas mainifchana jeb dofchanahs uf otro pufi. — Ar noluhku uf muhfu faimneeziabas buhfchanahm 1878. gadu war nofaukt par widuweju, ja ne-rehfina linu-tahrpu, fas dafchās weetās leelu fklahdi padarijis.

Tā ihfumā 1878. gada fwarigafos notikumus apluhkojufcheem, mums ja-attihft, fa tas politifkā un fadifhmes finā ir bijis weens no teem fwarigakeem fchi gada-fimtena beidfamajā zeturfni; fa daudf ir to launu, bet ari daudf to labu augtu, fo tas fchfirotees mums at- ftahjis. Pazeetifim meerigā prahta, fo lifestens mums peefchfihris un zerifim, fa nahfofchais gads buhs mafal gruhfs un afnainfch, un wairaf feknehs meeru, rahmu bet drofchu attihstibu wifā pafaulē un it ihpafchi muhju dahrgā tehwijā

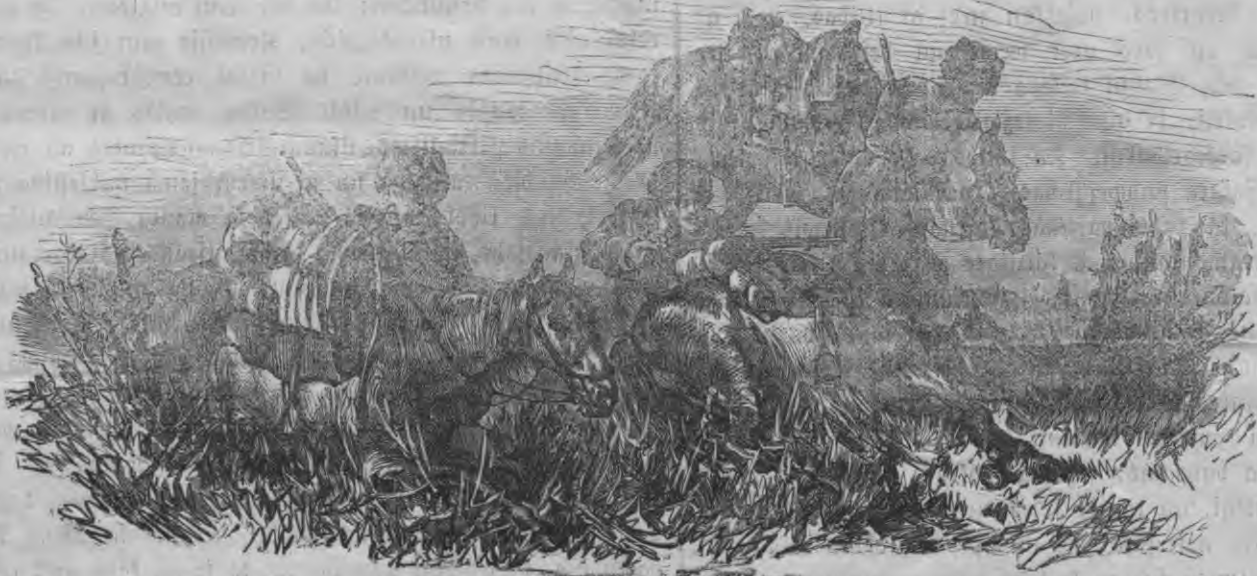
G. M.

Wispahriga dafa.

Beefihmejums pee zeen. Ulmana mahz. rakfta: „Ueber die lettische Litteratur der Gegenwart,“

„Baltijas mehnefcha-rakfta“ 26. fehjumā.

Spehji un negaidot zeen. Ulmana mahz. ftahdahs „Baltifche Monatsfchrift'es“ lafitajeem preekfchā ar rakftu „par tagadeju Latwee-

Donas-Rajaki. (St. lp. 420).

pret waldbibu un lifumeem un parahdijufchi fwehtu zeenifchanu pret tizibu un tiklibu. Tadeht wifas tahs fehifchianas un denunzijas, fa tā behweteē „Jaunlatweefchi“ fcheem kreetnu pawalftneeku tifumeem ftrahdajot preti, farihdot fahrtas un tautibas un tautu aifwedot uf famaitafchianas befhibenu, ir tif pat jozigas kā ne-attaijnotas, un fawai partijai gribedami lihdi, tahdi apwainotaji tai turpretim leelifkam fklahde un atgahdina uf Krilowa pafazinu, kura lahjis mufchas dehft fawam fnaudofcham kungam met leelu afmini pa peeri. — 1878. g. ari tadeht eewehrojams, fa tikpat Widfemes kā ari Kurfemes landtagos ir atfihfs, fa muhfu pamata-likumi pahrtaijami pehz jaunato laifu waijadfihbahm. Nahfofchais gads muhs laifam pamahzihs, zil tahlu fchi atfihfchana praktifki ifpildifees. — Pee pilfhehtu-likumu eeweefchanas, fchini gadā, Rigā, bija gruhfa un eewehrojama zihnfchanahs ftarp pil- fchetas amata-wihru zehlejeem. Mahziba, fo Rigas Latweefchi no tahs dabujufchi, ir ta, fa wineem tahdās leetās truhfti fahrtigas organizijas un pilnigas paklaufibas pret faweem wadoneem. Kā pafihstams, tas ir katraš nefen kā atfwabinatas tautas fods, fa ftarp winas lozefkeem plofahs neweenibas un goda-fahribas waj ari fpekulazijas gars. Schis fods beidfahs zaur fuhru pamahzibu un politifku eenahfchianos. Zere- fim, fa pee nahfofchās Baltijas III. femkopibas leetu iftahdes ween- fahrt draudfiga fatifšchanahs ftarp Wahzeem un Latweefcheem fpehzigi kufhs pabalftita un otrufahrt Latweefchi wairaf ifrahdihs darbigu weenibas-garu. — Tahlat eewehrojama Latweefchu kugineeku efspe- dizija (braufchana, ir zeta ifmeklefhana) zaur Seemel-fuhru uf Odu,

fchu literaturu“, luhfodams mafglu atraift jeb pawedeenu fajirft, kā „deus ex machina“ wezo Greeku tragedijā, par fahdu winam tagadejee Latw. zenteeni parahdahs. — Kā no wina rakfta eefahkuma redfams, tad tagadejahs behdu-buhfchanas Wahzfemē u. z. ir wifnu pahrlieku iftraujejufchas; bet winfch peemirft, fa mehš nedfihwojam Wahzfemē, bet Baltijā, un fa tee, no kureem winfch runā, naw Wahzeefchi, bet Latweefchi, kuri gan daudf un dafchadus laifus pahrzeetuſchi, bet kuru tautas wefelais fodols tomehr naw tizis maitats. No fwehreem zilweku weidā tur winpus Leetawas dfrdebams, winfch tos tuhdaſ jau ari fawā tuwumā eerauga. Lai nebihftahs welti. Latweefchi paldees Deewam ir weenumehr finajufchi, fawu Deewu un wina eefstahdijumus zeenā godā turet un finahs to ari jo projam. Par fawas eedomatahs nelaimes zehloni winfch eerauga to buhfchanu, fa Latweefcheem no pafcha eefahkuma naw fawas literaturas bijis. Kas tad nu pee tam wainigs? waj mehš Latweefchi, kas mehš 700 gadus gandš eedami no fkolahm neneela nefinajahm, jebfchu mehš faweem fkolotajeem deefgan leelu fkolas-naudu mafajahm, daudf leelaku ne kā mehš faweem taga- dejeem fkolotajeem mafajam? Mums jau nebija atkauts, ari nei laifa nei wafas nebija, par literaturu gahdat, par gara-usplaufchianu ruhpe- tees; mehš warejam fawam Deewam pateiftees, fa mums jele tif daudf bija, ar fo kaut ne zil fawu wehderu pildit. Bet fa tomehr labi laudis bijufchi, kuri mums naw lahufufchi ari garigā nahwē glufchi nomirt, to zeen. U. f. jau it labi ir ifredfejis if tahs grahaminas, kuru winfch wifseem tif mihli eewehlē, proti if B. Dihrika „rakftnee-

zibas;" bet ka ari schim kungam tahdas paschas domas par Latweeschu „rakstneezibu“ bijuschas scho grammatinu farastot, kahdas zeen. U. k. iraid, to nu gan ihsti negribetum tizet. Ra muhsu neredfigais Indrikis pats pirmas Latweeschu rakstneeks windos wehrgu-laidos bijis, kas to gan jeb kad ir gribejis noleegt? Un ka ari wehlaſ daschi Bahzu wiſri preeſch mums Latweeſcheem ir ſtrahdajuſchi, waj ta til leela nelaima, ka tadeht lai mehs wineem buhtum nepateizigi? Tahlaſ zeen. U. k. wehlaſ, lai mehs Latweeſchi, jebſchu diwu kulturatautu ſtarpâ dſihwodami, uſ ſewiſchka ſawruhpiſas-ſoliſcha noſehſchamees, kâ ſihſtu- lis uſ ſawa naudas-maiſa, ko muhsu deenâs pats Jahpaneets wairs nedara; jeb waj winſch pateeſcham domâ, ka nabaga kaiminſch uſ ſawu bagato nahburgu nedrihſtetu ſazit:

„Draugs ar aiſpogotahm kulehm (keſchahm)

Tewim neweens nefalpos.

Koſa tikaſ maſgâ roſu, —

Ja tu griſi nemt, tad bod.“

Tad zeen. U. mahz. brihnaſ, ka ta „bauru- un ſtrahdneeku- tauta“ til ahtri par tautu iſauguſi. Kas nu tē ko brihnitees? — kamehr taſ gars, kuru par tautibas-garu noſauz, ir eeſahzis par Lat- wijas kalneem un leiſahm iſleetees; kamehr Bahzu un jeb kura ſweſcha iſglitiba preeſch Latw. jaunekleem zc. wairs newaid no noſchobidama ſwara; kamehr iſglitiba ari Latw. jaunekleem — jebſchu deemschehl wehl gan ne wiſeem — ſawu tehwu ſemi dara dahrgu un ari Latw. buhſchanâs to kaſ weenads brihwi, weegli un preezigi ſaiſta — no ta laiſa Latweeſchi peedſimſt ne tikaſ kâ behrni, kaſ wehl runat nemahſ, bet wini peedſimſt ari wehl jaunekla un wiſra-gaddos, ſawejoſ pah- nahſdami no ſweſchuma, kur tee no mahu-iſglitibas waditi un ap- ſtulboti bija apſahrt blandjuſchees un aplahrt mehtajuſchees, kâ jau alaſchin koſmopoliti jeb tahdi, kam tehwijas newaid. Un zeen. U. k., kâ tahdam, kaſ Latweeſchôs uſaudſis, pehz muhsu domahm gan nu wiſ nepeeklahtos par to ſobot, ka wehl preeſch ihſa laiſa atpakal ta „bauru- un ſtrahdneeku-tauta“ wiſpahſ' nei rakſtit nei laſit naw mahzejuſi un no kuras preeſch ihſa laiſa atpakal wehl iſ weens, kureſch lihdj ligerim waj amatneekam bija notizis, preezigs bija, ka wareja, pa wahziſkam bulduredams, ſawu wahrdu „Dſolinſch“ par „Eiche“ pahrmehſt, lai waretu, kuru Latw. putekliti no kaſjahm nokratidams, kâ „Bahzu wiſrs“ Rigas eelaſ miht. Jeb waj winſch teeſcham neſina, kaſ atfal pee tahdas nebuſchanas tee wainigees bija? Ja winſch neſina, tad winam to mihtli bildiſchu: pee ſchahdas nebuſchanas bija wainigi tee, kaſ gribeja Latweeſchus tâ ſalot pa weenu nakti par kultura-tautas lozekleem pahrmehſt, wineem ihſus frantiſchu ſwahrkuſ ar garu aſti apwiſkdami, jeb kâ nel. Eugenbergera mahz. dſeed: „to darija tee Bahzu ſwahrki.“ Zo projam zeen. U. mahz. gan ſaka, ka „ne kaſds noſlehpums ne-efot, kaſ Latweeſchus laſit un rakſtit mahzijuſchi, kaſ wineem ſtolas buhwejuſchi, kaſ wini wezakus ſpeeduſchi, ſawus behrnus ſkolâ ſuhtit, kam wehl tagad wiſa ſkolas-buſchana roſâ un kaſ to ar laiſigeem un garigeem lihdſekleem ſekmejot zc.“ bet tomehr iſſauzahs: „tee ir muhsu ſemes bruneneeziba un garigeneeziba!“ War jau gan buht teeſa, ka Latweeſchi, nabaga tautina buhdama un tikaſ ne ſen paſchwaldibas teeſibas dabujuſi, naw ſpehjuſi weena pati ſkolas uſbuhwet. Bet kaſ drihſt to winai beſ noſartſchanas pahrmehſt? Bet no Bez- Peebalgas „paplaſchinatahs“ dr. ſkolas tâ runajot un ſpreeſchot ir zeen. rakſtitajam ſtipri miſejees; ar wahrdu ſalot: ſcho dr. ſkolu — tapat ari wiſas Bez-Peebalgas pagataſkolas — ir ſchejeenes ſemneeki weeni paſchi, beſ ne kaſdas zitu „labu kauſchu“ peepalihdſibas neween uſbuhwejuſchi, bet wini ari apgahdajuſchi un wehl ſchodeen apgahdâ un uſtur 5 ſkolotajus weeni paſchi.

Lihdj ſchai weetai ir zeen. U. k., jebſchu maldidamees, goda-wihra walodu runajis — ſewi un ſawejuſ uſleelit, jau neweenam newar aiſ- leegt. — bet nu winſch uſlez tam „koka-ſirdſinam“ mugurâ, kuram wina domu-beedri jau wairaf ne kâ diwi gadu-beſmitus to wahrdu „Jaun- latweeſchi“ demuſchi. Uſ ſcha ſawa koka-ſirdſina ſehdedams un ſawu pahtagu neſchehligi pliuſchjadams, winſch wiſupirms ir eedomajees wirſu jaht tam, kaſ wairs neſpehji iſbeht jeb atgainatees, proti muhsu mihtam nel. Kronwalda Utim! Un jebſchu ſawâ rakſtâ it wareni ar Latinu walodas drumſlahm aplahrt mehtadamees, winſch tomehr weenu it ſwarigu un eewehrojamu teifumu leekahs gluſchi peemirſis, proti to ſirno, pagamu laiſos zehluſchos teifumu: „de mortuis nil niſi bene.“

jeb „bauru un ſtrahdneeku-tautas“ walodâ: „par miruſcheem tikaſ labu.“ Zik meerigi un maigi ſchis muhsu mihtots tautas-wihrs ſche Bez- Peebalgas kapôs duſs, ſem no mihtahm roſahm weenumehr pukehm puſchkota kapu-kalnina, it ne no weena netrauzets; tadeht tad nu U. k. wini til neſchehligi trauze? Waj tadeht, ka taſ koka ſirdſinſch, kuram winſch mugurâ uſflupis, par wina pahtagu ne neeka nebehdadams, ne no weetas nekufahs? Ir gan ſchis wina koka ſirdſinſch leela nebehd- neeks! Raſt winſch ari nemaf nedſird, kad wina buhſchigais jahjeſ par wini ſchâ runâ: „Tu eſt wainigs, ka wiſs, kaſ pee Latw. tautas wehſturigs iraid, leegts teek un nopotiſts; bet tu neſaudâ ne kâ ihſta uſbuhwet un tu tadeht panahzi ſawas tautas iſglitibas weeta meſchonibu un winas walodas ſakehſichanu un nopotiſchanu. Taſ waronis un ta ſtute, jebſchu ne taſ weenigais, tad taſchu taſ wiſu- ſwarigakais un taſ jo eewehrojamakais ſchahs (Jaunlatweeſchu) partijas dibinatajs ir Utis Kronwalds. Raſtiſis winſch ir, ſrihdurakſtus (pa dalai Bahzu walodâ) un ihſalus awiſchu-rakſtus iſnemot, tikaſ maſ. Zo wairaf winſch panahza zaur perſonigu ſatiſchanos, kâ eekaiſlots runatajs un agitator. Pee Latweeſchu walodas tahlaſ- iſglitichanas winſch naw ſtrahdajis, bet ir eedroſchinajees mehginat, zaur jaunu walodu jaunu, imachineru (eedomatu) Latweeſchu tautu radit, lai wina kâ brihnuma-putnis (Phönix) iſzeltos no wiſu, preeſch wina padaritâ darba pelneem zc.“ Tē nu gan buhtu ar wiſu nopeet- nibu jameizâ, tadeht gan zeen. U. mahz., til breeſmigas leetas ſinadams, kluju zeeta, kamehr ſchis „muſinatajs zc.“ Kronwalds wehl nebija miris? Jeb waj winam nebuſs paſihtams taſ „goda-wihrs,“ kaſ „Rigasche Zeitung“ 1873. g. 178. num. beſ wahrda parakſta t. i. ne-eedroſchinadamees klaijâ nahſt, kamehr mihtais nel. wehl dſihwoja, wini par „piromani“ t. i. dedſinataju, „kabatâs-ſpehmani“ zc. nolamaja. Sinams, ja toreijeſ beſwahrdis winam naw gluſchi nepaſihtams bijis, tad wina buhſcha tagad 3 gadus un 10 mehneſchus pehz mihtâ nel. nahwes, to paſchu ar pilnu wahrda parakſtu iſrahdot, ir beſgaligi ap- brihnojama! Un ja mehs augſcham minetos nepelnitus apmelnojumus no muhsu mihtâ nel. atgainadami, gribetum nopeetni nemtees aprahdit, zik nepareiſi zeen. U. mahz., wina maigo meegu trauzedams, ir alojees, tad taſ buhtu gluſchi weltigs darbs un leela laiſa-tehſchana un iſ weens wina paſinejs mums waretu pahrmehſt: „draugs, tu karo pret wehſ-dſirnamu ſpahrneem! Jeb waj tu teeſcham neſini, kaſ tahdam zit-tauteetim truhſt, kaſ no ſawas paſcha tautas zeenâ un godâ turetu nelaiſi tâ uſdrihſtâhs apmelnot un turklaht tahdu kauſchu preeſchâ, no kureem raſt ne wairaf kâ 2 waj 3 prezentes ſawâ muhschâ wina wahrdu dſirdejuſchi.“ Un kad nu zeen. U. k. ſcha muhsu mihtâ nelaiſa naw paſinis, tad ari mehs newareſim winam par kaunu nemt,*) kad winſch ſawâ rakſtâ (paleelidamees un ſawu buhſchu uſflawedams) tâ ſaka: „Es eſmu laſſenu-liſgdâ duhriſ un laſſenes atreebſees, zik ſpeh- damas. Kaſ zimdu ir pazehlis, tam ari ir ta teeſiba ſazit: pateizibas es nepraſu. Un kâ es pateizibas nepraſu, tâ ari tee laſſenu duhreeni mani atradihs beſ juſchanas zc.“ Ir redſams, ka zeen. U. mana kungs ſawâ laiſa Schillera dſeeſmini „der Handschuh“ mahziſees, jo winſch ſewi ſalihſina ar buhſchigo bruneneeku Delorges; bet wai, wai tewim tu pahrgalwigâ, nelaimigâ Kunigunde! Tewim, winam aiſeijot, nu jaſſird: Den Dank, Dame, begehr' ich nicht!“

Tik daudj gribeju ſchini weetai pee zeen. U. mahz. rakſta peeſih- met, zik tahku taſ uſ Latw. tautu wiſpahſ' un muhsu mihtu nelaiſi ſewiſchti ſihmejahs.

N. N.

Daſchadas ſinas.

No eekſchjemes.

Peterburga. Waſiſpadoſme peenehmufe preeſchliſumu par biletu-makſas pa-augſtinajichanu uſ dſelſſezeleem, tikaſ druſtu ſemaki, ne kâ bija nodomats.

— Dakteru pahrwalde eezehluſe ihpaſchu komiſiju, kaſ lai iſſtrah- datu jaunu taſſi preeſch apteku ſahlehm.

*) Bet lai winſch ari mums par kaunu nenem, ka ſchoreiſ pret ſawu eekadumu jo diktati runajam — mehs runajam no ſirds pilnibas, jo eſam trihs wiſelus gadus ſawâ augſtikolas-laiſa ar mihtu nel. kopâ nodſihwodami, wini mahzijuſchees piſnigi paſiht.

W. W. dara sinamu Wisaugstako pawehli, pehz furas arestantu-kompaniju un zeetumu-fargi apbrunojami ar rewolwereem. — „N. Br.“ sino, ka nandas wehstules sem 100 rubleem kluhschot turpinal wehstulu fanehmejeem no pasta-fantora mahjās peesuhstas.

— waltis-telegrafu eenemšchanas nowembra mehnesi istaisa 470,340 rublu. Lihdš ūh. g. 1. dezembrim ir eenenti 5,760,810 rubl. tā tad 461,815 rubli wairaf ne lā tanā pašhā laika 1877. gadā.

— Nowembra mehnesi Kreewijā ir bijušchi pa wišam 4649 ugungrehti un skahde kas zaur tam notiluse istaisa 8,247,506 rubtu. 2549 gadijums naw ideweēs idibinat no kam uguns iszehlusehs un pee 338 uguns-grehkeem skahde nemaj naw ušdota.

— „N. Br.“ sino, ka nahlošhā gada beigās kluhschot lauschu skaitišchana isdarita.

Riģas Latweešhu beedribas runas-wihru pulka sehdešchana 19. dezembri. Beedribas preekšneeks Kalniņš zehla preekšhā III. Baltijas ištahdes komitejas rasktu, zaur kuru tā sino, ka wina: 1) par Wišemes mašgruntneeku aijstahwi komitejā eezehlušī Kulle fungu un 2) nošpreeduse: no Riģas Latweešhu beedribas peenemt weenu delegatu un tapat no Kuršemes beedribas preekš bišchopibas. Uš tam runas-wihru šapulze eezehla: par Riģas Latw. beedribas delegatu III. Baltijas ištahdes komitejā K. Kalniņu, beedribas preekšneeku, un ūhai komitejai par palihgu (zentral-komiteju no Latweešhu pušes) „Riģas Latweešhu beedribas komiteju preekš III. Baltijas laufšaimcezišas ištahdes.“ Pee tahs peeder: 1) architektš J. Baumanis, namu ihpašch. C. Bergs, adw. Grošswalds, muišchas ihpašch. Daugulis, adw. Webers, kopmani Ahbrands un Sanders Martinjons, 2) K. Kalniņš un G. Mathers, lā delegati Baltijas komitejā, 3) Kuršemes bišchu kopšch. beedr. un Jelgawas ūwehtku komitejas delegati, beidsjot 4) kahdi 6 lozekli, ko pate komiteja war ušneut.

Pa tam ūhi komiteja 21. dezembri jau fastahdijusehs un par šawu preekšneeku eezehluše adwolatu Weberi.

Wišeme ūh. g. nowembra mehnesi ir bijušchi 29 uguns-grehki ar ūkahdi lihds 37,382 rubleem. No 5 uguns-grehkeem naw ūkahde ušdota. 6 reišas ištahdišees, ka uguns zehlees zaur peelišchānu, 1 reiš zaur ne-apdomibu un no 22 naw waretš ištahdinat, uš kahdu wihsu uguns iszehlees.

Zehsu rahte ušaižinajuse tureenes namu ihpašchneekus, lai peenem nahts waktneekus, ka waretu pilšehtu ištahgat no uguns-grehkeem, jo ir šina dabota, ka pilšehtu atkal dedšinaschot.

No Šausnejas mums peesuhsta loti jaukas šinas par tureenes pareištizigeem mahžitajeem. No draudšes wišai mihlots Ranger'a- tehws ūhi gada pawajari aijgahjis uš Kahršdabas draudšī, kur wišch tagad par prahwestu. Draudšes behdas par ūhi mihlā dwehšeles-gana aiseešchānu remdetas zaur pagaidu-mahžitaja Šhalfejd k. laipnibu un ušzihtibu. Šhi weetā tagad ir pastahwigs mahžitajš Smirnowa k., kas — jebšchu Kreewš no dšimuma — Latweešhu walodu loti ūkaidri prot. Šinotajš ir pahrlēezinatš, ka ir wišch draudšei buhs mihlch gans un tai atnefihš gajmu un labus auglus, lā Ranger'a-tehws.

Turpretim loti apbehdina tā šina, ka tureenes Sileešchu šaimneekš Zahnis Dre, kas — lā laštaji wehl atminešeēs — ūhi gada 8. martā no Riģas braudamš kritiš sleplawu rolās (wina šeewa toreij klawa nonahmeta), no weena pagasta amata-wihra un no kahda krodšneeka nešehhligi atraidits, jebšchu tas bijiš šalautš un nahwigi eewainots. Lai ūhi hreešmigā zeetširdiba un ne-apschēlošchānahš wišeem buhtu par draudošchu preekšūhmi un wišus atgahdinatu uš muhsu Peštitaja lihdsibu par ūchehligo Samareeti!

No Tehrpataš mums rakšta par jau išt. nedelā mineteem ūwehtkeem uniwersitētes dibinašchānas-deenai par peemimū: Aktus jeb ūwehtki eesahlahš ar Deewa kalpošchānu uniwersitētes bašnizā un beidšahš uniwersitētes aulā (leelajā preekšchlaštjumu ištabā). Pulkšten 12. mušlanteem maršchu pušchot eenahš aulā papreekšchu furators ar rektorū, pehz teem ūwehtku-runatajš un teem pakal pa pahrim wišī profosori un doženti šudrabotās un šeltitās uniformās. Mušikai beidšotees eesahlahš ūwehtku-runā, kuru ūchogad tureja teologijas profosors Dr. Š. Mūhlau's par teokratiju (Deewawaldbibu) pee wezajeem Štraekeem šalihdšinot ar hierarchiju (preesteruwaldibu) pee to laiku pagānu tautahm, it ihpašchi pee Ēipteešcheem. Sawu jauko, dšili šuiško

runu nobeidšis ūwehtku-runatajš šahka preekšhā zelt fakultetu (katras šinibas profosori šewiškās šapulzes) špreedumūs par godalgudarbeem, kuri bija preekšhā gada laika dariti šinami un katram študentam preekšhā apštrahdašchānas atwehleti. Abus teologijas fakultētes ušdēmitimūs bija štud. theol. Šugo Wūntereš, no Tehrpataš, apštrahdajis un tifa par katru ar šudraba medaku apdahwinatš. Teesu šinibas fakultētei nebija neweēs darbs apšpreešchānai eesuhstis. Medizinas fakultētei bija laime, trihs zentigus jauneklūs par wiņu leelajēem pušlineem pagodināt: štud. med. Dihriška Arturu, no Riģas, ar šudraba medaku un štud. med. S. Brainiņu (Šuhdu), no Riģas, un štud. pharm. Edm. Šeibe, no Weišensleinas, ar šelta medalahm. No filologijas un historijas fakultētes trim ušdoteem darbeem bija weenu jo kreetni un šiniski apštrahdajis štud. phil. Mūhlenbaha Kahrlis, no Kuršemes, kura pušlini un panahkumi tifa loti uššaweti un ar šelta medaku kroneti. Beidsjot pašneedja ari šifikas un matematikas fakultēte šelta medaku štud. math. Ern. Leyštam, no Mehweles, par kahdu lihds ūchim wehl no neweema ne-īreškinatu un ari no wina šipri ween reškinatu, bet ari wehl ne-īreškinatu diofantijku šalihdšinajumu.

Ar šelta medalahm tifa, lā laiktakšu laštaji atminešeēs, no dašcha dahm fakultētem par eesneegteem godalgudarbeem froneši: 1874. gadā štud. phil. Breešcha Ernāšis, no Kuršemes; 1875. gadā štud. theol. Rūndšina Kahrlis, no Kuršemes; 1877. gadā štud. med. vet. Šellmana Kristaps,*) no Kuršemes, un ūchogad, 1878. tifa pagodinati, lā jau augšcham šinojahm Mūhlenbaha Kahrlis ar šelta un Dihriku Arturs ar šudraba medaku.

Ušrahdidami uš Latweešchu pat no muhsu augstškolas atklati atšihtahm un zeenitahm gara dahwanahm; ušrahdidami uš Latweešchu eespehu, ar šaweem gara rašchojumeem katru brihdi (šad tik pahrtikas truhžiba dašchu labu no tam šipri ne-atturetu) štahtees blakus šaweem lihdsēdšiwotajeem, ne-ešam wis to darijušchi gribedami pašchi uššlawetees, bet gan gribedami dašcheem atdarit azis un tos darit ušmanigus, lai turplikahm, rumajot un špreešchot par peemehru par jautajeenu: „waj Latweešchi ešot derigi preekšch pilšehtas amateem un lihdsigahm teešbahm ar walditajeem-lihdsēdšiwotajeem“ ne-īrahditu tif leelu šfandibas garu jeb warbuht pahšpreešchānās leetas pilnigu neprašchānu, bet lai wini jel wairaf luhkotos uš notikumeem (fakteem) un uš dšihwes peerahdijumeem. Šewehrojot ka Latweešchi jau par jo derigeem ištahdijūšeēs preekšch profosori un dožentu, preekšch lektoru un mahžitaju, preekšch dakteru un adwolatu, preekšch inšpektoru un wirškolotaju, preekšch enšchenjeru un architektu, preekšch ženšoru, redaktoru, beedribas preekšchneeku re. re. amateem; eewehrojot ka tahdā wihsē Latweešchi jau pilnigi peerahdijūšchi, ka wini eespehji dašchdašchadus augštus amatus labi, peenahžigi un ištweizigi kopt un walkat, ir katram ūcho atklati nošlehpunu šinoscham zilwešam brihnitees jabrihnahš, ka war wehl pat ūchinis laiktās atraštees wihri, kas šawas galwinas šalaušch ūpreešchot par peemehru par jautajeenu: waj Latweešchi derigi (!) preekšch pilšehtas amateem un weenadahm teešbahm jeb nē; bet wehl wairaf jabrihnahš par teem, kas išt ne-aišbidinamas nešinaschānas nahkūšchi pee loti eewehrojāmā, šwarigā špreeduma, ka Latweešchi wehl ne-ešot (!) ištahdijūšeēs par derigeem preekšch peeminetajahm teešbahm. Nošchēlojami Latweešchi, bet wehl wairaf nošchēlojami špreedeji!

Wehl no Tehrpataš. Pa wišam študeerē muhsu augstškola tagad 896 študenti, pret 827 pehnajā gadā. Pee teologijas fakultētes peeder 113 študenti, pee teešas šinibu fakultētes 164, pee medizinas 393, pee historijas un filologijas 138 un pee šifikas un matematikas fakultētes 86. Preekšch ūcheem 896 študenteem ir pee uniwersitētes pa wišam kopā 72 profosori, doženti, lektori un dašchadu mahšklu školotaji. Uniwersitētes bibliotekā atrodahš ūchim brihšcham 205,264 grahmatas. Pa wišam ir Kreewijas uniwersitētu bibliotekās (fakultetu bibliotekas atreškinot) 1,157,853 grahmatas. Waršchawai ir wisbagatafā biblioteka, tad nahš Maškawa, Tehrpata, Rijeewa, Peterburga, Šarkowa, Kašana un Odeša. — Preekšch Šgaunu Aleksandra školās ir no 1. julija lihds 1. dezembrim wirškomitejā eemahšats 1558 rubli un 45 1/2 šap. Pa

*) Š. R. mums laipni peedos, ka mehš wini išt. nedēlas numurā ne-ešam ušnehmušchi. Warbuht ūhi nepatīhkāmā Kuhda nošimē wehl kahdu nopelnamu goda-algu.

wiſam ir jau ſakrahti preekſch ſchis ſkolas dibinaſchanas 32,292 rubli un 99 kap. Un preekſch Latweeſchu Aleksandra ſkolas?

No Maj-Salazas. „—“ k. mums eeſneebſis rakſtu, kurā tas iſſkaidro, ka miſejums ſkolotaja Muichneefa k. deht ir zehlees tabehk, ka redakcija wina pirmo rakſtu pa-iſſinajuſi. Scho pa otram lahgam pahrluhkojuſchi mehs atrodam, ka winam taiſniba un ar to ſchi leeta ir nobeigta.

Jelgawas Wahzu awiſe „Mitauſche Zeitung“ iſnahks no jauna gada ſahlot dimi reiſas nedelā.

Kurſemes beedriba preekſch biſchopibas ſamā general-ſapulzē 21. dezembri ſch. g. atkal no jauna eezehta: par ſawu prezidentu ar wiſahm balſihm G. Matheru; par wiſze-prezidentu R. Grünhof'u, par mantas waldneeku D. Kronbergi un par ſekreteru Freymani-Werzfeld — wiſus ar leelu balſu wairakumu waj ar wiſahm balſihm. Tā tad wiſeem wezeem preekſchneekem ir iſſagita nedalita uſtiziſiba, tadeht tee ari wiſk atkal palika, jebſchu daſchi jau zitās weetās amatōs eeweleti un ar darbeem aprauti. — Tahlak beedriba ar wiſahm balſihm noſpreeda: par III. Baltijas ſaimneeſibas-iſſtahdes iſdoſchanahm, ja truhkums rakſos, galwot ar 1000 rubl. un eezehta ar wiſahm balſihm par ſawu juhtni Balt. III. iſſtahdes komitejā: beedr. prezidentu G. Matheru, un par beedribas delegatu Rigas Latw. beedr. iſſtahdes komitejā: D. Gulbi, gruntsihpaſchneeks Salas-muiſchās pagasā. Beidsot general-ſapulze ari no ſawas puſes eezehta iſſtahdes-komiteju Jelgawā; pee tahs peeder: Falzgrafes mahju ihpaſchneeks Böttchers, Wilnas weeniſzas ihpaſchneeks Weinbergis, mahkliſks dahrjneeks Weidemanis Jelgawā. Komitejai ir ta teeſiba, wehl dimi lozeklus no ſawas puſes peenemt. Rā pats par ſewi protams, ari abi augſcham mineteer delegati, Matheru un Gulbis, kā referenti un widutaji, peeder eo ipſo pee ſchis komitejas.

Dobelē. Sch. g. 12. dezembri ir lahdam ſaglim atnenits wez ſirgs ar eejuhu. Ihpaſchneekam japeeteizahs lihds 2. janwarim 1879 pee Dobeles pilsteefas.

No Brambergas (Dobeles apr.) mums ſino, ka tur ir ſchi gada beidsamā wakarā, ſkoloneem par labu, dedſinahs „ſeemas-ſwehtku egliti.“ Pateiziba par publineem, kā ir reiſes tā ari ſchogad, wiſwairal peenahfahs ſkolotaja Müllerera loſei un Brambergas apgabala kreetnahm ſeltenitehm. Wehtam jauku un ſelmigu iſdoſchanos!

Jankus, ſtaltus ſkolas-namūs eeſwehtija: Puſē (Kuldigas apr.) 18. un Pampalōs (ſem Leel-Gjerēs) 21. oktobri.

No J. draudſes (Lukumas aprinki) mums ſino, ka tureenes keſteris nedſihwojot wiſ keſtera mahjā, bet pa wiſam otrā pagasā. Bet kad nu mahzitajs titai ir pa 4 nedetahm J. baſnižā Deewa kalpoſchamu notura, tad tā zitam ihwehtdeenahm peekriht keſterim, bet ſchis nenahlot wiſ ir reiſehn pats, bet mehdsot ſuhtit lahdu ſehnu ſawā weetā. Tapat noteefot ar lihku paglabachamu, kuru keſteris tapat ſkoloneem uſtizot. Wehtitajs iſſaka wehleſchanos, ka ſchai nebuſchana ir drihs kluhtu gals padarits.

Uguns-grehki. Igaunijā dedſis nowembra mehneſi 5 reiſas, zaur lo ſtahde notikufe par 2896 rubleem. Baltijas gubernās naw zaur pehrkonu ſchini mehneſi ne weenā weetā uguns ijehlees, kur preti zitās gubernās pehrkons 26 weetās eeſpehris. Kurſemē nowembra mehni. bijuſchi 15 uguns-grehki ar ſtahdi lihdi 9678 rubl.

Kreewijā 1877. gadā pahrdewa 74,156,123 paſta-mahrfas, fuwerus un paſta ſahrtes, par ko 5,308,997 rub. 27½ kap. eenehma.

Mariupolē (Zefatarinoſl. gub.), firſta Livena robeschōs, kahds ſemneeks atradis 17 muzinas ar Turku ſelta nauđu un tahs paſlehpis, par ko wiſch apjuhdsjots un ſtahw ijemelſchana. Atrastā manta wina atnemta.

Politikas pahrkats.

G. M. Rigā, 23. dez. Laſitajeem jau ſinams, ka muſhu Waldiba ruhpejahs ka Walts eenahſchanas kluhtu pawairotas. Ar ſcho noluhlu, kā daſchās awiſes wehtii, ir ari nodomats, ſmalkeem dſehreeneem, kas no ſpirta un brandwihna taiſiti un par tureem akziſi jau makſā, wehl ihpaſchās nodoschanas uſlikt, tuhliit jau ar jauno gadu eeſahlot. Scho dſehreenu traufi dabo bandroli, tā p. p. tabata pazinas,

uſ weenu hubelſ buhs ja-uſlipina 5 kapuku bandrole. Deſtilaturās, kur ſmalkus brandwihnus ſagatawo, to wairs nedrihſtehs pahrdot muzās, enkurōs zc., bet titai ſiikla (glahſa), porzelana un mahlu trauzinōs, kas ſawa leeluma pehz buhs loti daſchadi. — Deſtilaturās, kas gada laikā ne-iſſeetahs bandroles par 1500—3000 rub., aiſſlehg. — Dſehreenu pahrdotawās brandwihnu titai min. aiſſehgeletōs trauzinōs warehs pahrdot, bet pa glahſei titai tad, ja tahs makſahs ihpaſchās nodoschanas. Atſwabinataſ no ſchi noſazijuma ir titai teatra, beedribu, klubu buſetes zc. — Mehhs neſawefimees, laſitajus ar ſihkaleem noſazijumeem eeſaſiſtinat, tiſ lihdi ka tee iſnahks.

No Afganistanas ihpaſchi eeweħrojamas ſinas naw atnahkufahs. Ta ſina, ka Schir Ali aiſbehdiſis, ſawam dehtam uſtizejis waldibu jeb ka ſchis no eedſihwotajeem buhtu eezehts ſawa tehwa weetā un tad ar Angleem ſahzis meeru lihgt, lihdi ſchim naw apſtiprinajuſchahs, turpretim daſchās awiſes tahs iſſaka par Anglu iſgudrojumeem. No karalauka titai ſino, ka Afgani daſchā weetā Angleem uſbrukufchi, bet dſihti atpakaſ un ka Angli ar weenu jo wairaf noſtiprinajahs.

Pahwehts Leo XIII. Wahzijas katoku biſſabam Melcherim laidis wehtuli, kurā tas iſſaka, ka wiſch ar ſirdi un prahtu ar Wahzijas waldibu gribot iſlihdsinatees un kā „Deewa weetneeks wiſs ſemes (!!!) Wahzu tautai to meeru atdot atpakaſ, ko tā ſaudejufi zaur karoschamu pret baſnižu. — Iſg. nedelā minetahs Bismarka tulas-programa ſajel aſas zihiſchanahs, it ihpaſchi pee teem, kas lihdi ſchim ar ſird' un prahtu karojufchi par brihw-andeli.

No Turzijas atkal jau ſino behdigās leetas. Truhkums, bads un breeſmiga ubadſiba ſpeeschot Konſtantinopoles eedſihwotajus; daſchi jau badā nomirufchi. Kamehr ſemahs laufchu ſahrās, kas no ſchi poſta wiſwairal peemelletas, ruhgtot uſ ſajelſchanos un dumpi, tamehr augſtalās ſahrās eſot breeſmiga waiſachana no miniſteru puſes. Dauds augſtmanu behgot un iſehpjotees, kur un kā waredami un rewoluſija eſot, kurā laſtrā brihdi ſagaidama.

Pa tam ſultans pawehlejis ihpaſchai komiſijai, beſ kaweſchanahs ar Kreewiju noſlehgt wiſgaligu meeru. — Kreewijai pee wina tagad eſot leelats pahrfwars ne kā Angleem.

Ahrſemēs, kur laiku rehkina pehz jauna kalendera, ſeemas-ſwehtki un jauns gads jau noſwineti un wiſur to apjweiznot ar preeku un labahm zeribahm, jo politikas gaiſs rahdahs buht daudj tihrats, ne kā iſgabjuſcho gadu uſnemot.

Schi gada beidsamo politikas pahrkatu nobeigufchi mehhs zeen. laſitajeem wehtam labas laimes uſ jaunū gadu.

Atbildes.

„Wezajeem Peterburdſneekem.“ Par muſhu maſo puhlinu eeweħroſchamu ſehniſgi pateizamees.

„Kahdeem Dihdſneekem.“ Kurſch ſapraticis kareims tad gan eeweħros jozigu ahtſiſchanos paſchu mahjās!

„Arjam.“ Suhtijumu ſanehmahm.

„Nikodemus.“ Ja, ko juhs tad iſhti gribeet ſazit ſawā riſmitē „Zau pulkſtens puſnakt' ſlubina“?

Dange igam. Juſhu rakſtu, kurā juhs pret Winklera k. ſpreedumu par Stendera mahzitaja runu Kurſemes ſkolotaju konferenzē ſajelatees, mehhs newaram uſnemt ſchahdu ſchekſtu deht:

- 1) wiſpirms Stendera k. paſcham peenahfahs aiſſahwet ſawu kritiſcereto runu;
- 2) jebſchu paſchi ſcho runu dſirdejuſchi, juhs tomehr uſ ſawu amini nepalaiſdamēs (W. k. rakſtu laſtdami juhs titai eſat „domajuſchi, ka tā leeta tā tihri riſtigi naw“) tagad titai ar lahdu no St. k. Wahzu runas iſnemtu gabalinu gribat peerahbit, ka W. k. netaiſniba. Bet drupata, no wiſas garās runas ſakara iſſobita, it ne kā nepeerahda un titai laſitaju war paweſt uſ greſcham domahm.
- 3) Beidsot mehſ tabehk, ka mehhs Wahzu waldōd pat ari tahds runas gabalinus ſawā lapā newaram uſnemt.

J. L. Preekſch laſitajeem wiſpahrigi ne-eweħrojams.

J. G. — J. Kadehk tit karſti? Gan jau nahks.

Fr. — D-gā. Par juſhu draudſigu padomu paleizamees, bet brihnamees par juſhu maſtijibu!

Atbildoſchais redaktors un iſdemejs: G. Mather's.

No ſenjures atwehlets, Rigā, 23. dezembri 1878.

Sludinajumi.

Sicfniga pateiziba

J. Klavin kungam ar kundsi Saufneja par laipno nshemmumu, nn tapat Ri. un Sch. N par jauko pawadishanu ar mustu 20. nov.!

Jann Bilskas muishā

(Emiltenes draubse) no nahlamas Jurga-beenas tiks ifrenteta muishas seme, weena anbeles weeta un weens tegetu zeplis. Pse-melbeschanas sanems turpat 10. un 11. jan-wari 1879. Dr. F. v. Zur-Muhlen.

Banšioneeri

atron laipnigu usnemschanu, Mast. Ah-Rihga, leelaja Kaleju-eela Nr. 48, Strahl namā, pee madames O. Adel. Turpat ari jannas meitenes war strodereshanu eemahzitees.

Trihs mahjas,

Deepajas tuwumā, latras pee 100 puhwrwe-tahm leelas, tapat ari weenas mahjas turpat, 185 puhw. leelas wijas ar lauteem, dahseem, plawahm un wajadshagahm ehtahm, pirmās 3 pret eematju no titali 10 1/2, bei-dsamās no 2000 rubl. — ir pahrdoda-mas zaur

N. Wischnewskys,

Rigā, Kungu-eelā Nr. 18.

Kara-kronikas

9. burtnize ir tagad gatava un dabujama P. Schilling'a un zitas grahmatu bodēs. 10. un 11. (pehdiga) burtnize isnahs drih-sumā un tad lastaji warehs prehmiju ari janemt. Tee zeen. lastaji, kuri titali pirmās burtnizes pierlufchi, top luhgti ari pehdigās pirkt, jo koscho prehmijas-bildi warehs titali tee dabuht, kas wijas burtnizes buhs pierlufchi.

Atgahdinashana publikai!

Pehtz latra wehleshchanahs ir weht dabo-namas

sehjamas lufsehklas

pee brahteem J. P. Pauliht, Seze, Kofneses tuwumā.

J. W. Gramma

Rigā. Nikolai-eelā biatus strehneetu dahrsam

lehgeris un istahde

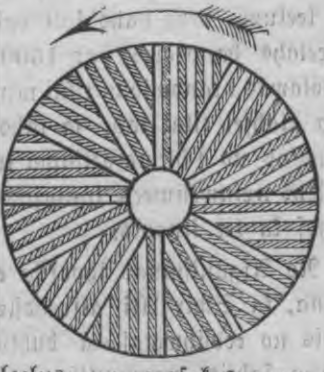
no wijabas fortes semf. maschinehm un rihsleem.

Superfossati un ma-schinu efa.

drukas-darbus

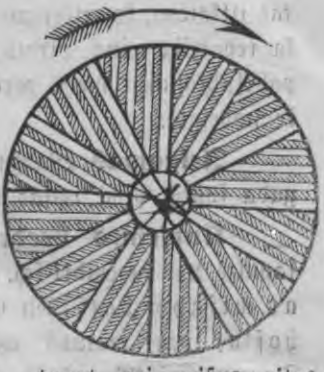
nem un par mehrenahm zeenahm ahtri un glihti iferahda

Aleksandra Stahla drukatawa, Rigā, Mufhtu-eela Nr. 13, pretim Domas basnijai.

Sudmalu ihpashneekem eewehrojams.

Sudmalu matamos afminus,

leelus un mafafus, no wislabakā Frantšhu un Wahzu materiala taihtus, tapat ari wijas zitas

Sudmalu leetas

pehtz pasteleshchanas apghada

N. Wischnewskys,

weenigais agents preefsh Rigas sudmalu-afmenu fabrika, Rigā, Kungu-eelā Nr. 18.

Zenu pahrfkatus, sudmalu-afminus un afminu proves war dabot redset.

Par sijn wisahm Latweeshu draudsehmu.

Peemums tilufi patlaban apghadata un ir wijas grahmatu-bodēs dabujama: Dseefmu grahmata Lintera draudsei.

Echi ir ta alafch daudfinatā, no wezhahs Kurfemes dseefmu grahmatas pahrlabotā, wisjaunatā Latweeshu dseefmu grahmatā, turas pirmos eksemplarus ichi gada Kurfemes mahzitaju sinodei preefshā tita un luru tagad grib wijas Kurfemes Latweeshu draudses eewest. Kai draudses lozeheem jaunā dseefmu grahmatā buhtu weeglat jahneebfama, wairaf mahzitaju it laipni usneshmushees, to pee ferwis nent pahrdoshana. Dseefmu grahmatā atrodahs 530 iflahjas dseefmas, to starpā 134, kas pa wijam no jauna pee-nahlfshas klafht, gan no Widjemes dseefmu gr., gan no Kurfemes tā sauzamahs „jaunahs“ dseefmu grahmatas. Preefshā tai notikti trihs rahditaji, gan par pašhu dseefmu schtirahm, gan par dseefmu lahrtu pehtz eefahkuma burteem, gan par tahm dseefmahm, kas latra swhetbeena dseefdamas. Gata peektis rahditajis, kas rahda, turās numurōs wezaja dseefmu grahmatā jaunahs grahmatas dseefmas atrodahs un lahdas dseefmas schini peenahlfshas klafht. Dseefmu grahmatā ir melnā, glihta, beesā wafkā eefeta, ar labu papihri, slaidreem gaisheem raksteem un mafšā bef luhgshchanahm 80 kap. j. Kas wehtahs, war to ari wijadōs sfafstakōs un dahrgatōs wahfdōs dabuht. Preefsh teem, kam gribetos weht kahbu laizinu ar wezo dseefmu gr. ifiit, darām finamū, ka klafhtpeenahlfshahs 134 dseefmas ihpashā peektumā, ar wursafstu:

„Garigas dseefmas Lintera draudsei“

par 20 kap. j. dabujamas. Jaunā pahrlabotā „luhgshchanu un pahrtaru grahmatā“ schogad ap seemas-swhetkeem gaidama. Zelgawā oktobra mehnesi 1878.

Fr. Lukas'a grahmatu-bodneeks (Pils-eelā)

E. Behre, jaunahs dseefmu grahmatas ifdewejs.

Baltijas Kalendars 1879. gadam,

pehtz no Krogemju Mikus, pufshlots ar bildi, ir dabujams: Rigā: Dihrita, Kaperna, Lufawa un zitas kreenās Latw. grahm. pahrdotawās (pa weenam un leelakōs puhlōs), un pee kaufmana Verghendorffa (pa weenam un leel. puhlōs), Zelgawā Allunana gr. pahrd. (ari leel. puhlōs), Wafkā: Rudolfa gr. pahrd., Wafmeera: Kreija gr. pahrd., Rehšis: Peterfona gr. pahrd., Limbahshōs: pee kaufmana Kaupinga. Tad weht Pflawinās: pee pag. wez. Stufshla, Kofnesē: pee flototaja Pufshneela, Mij-Kranfle: pee flototaja Balawā, Zeelwahrdē: pee Lafina, Ungurpiti: pee shtiw. Alfshna, Peterburgā: Anglijas weefnigā un pee Zejus basnijās.

Rustona Proftora loto-mobiles un garainu kulamās mashines. Manschenbacha stiftu kulamās mashines. Richtera siteju kulamās mashines. Bakera wehtittu mashin. Ehfetu mashin, arklus re. Superfossatus pahrdod. Zieglers un beedr. Rigā, pilshetas Kalku-eelā Nr. 6.

Lihwes - Berfes Dseefmu-Kronis swinehs 6. janwari 1879. g. Lihw-Berfes leellunga sahle sawus diwpadfmitos gada-swhetkus. Tuwatas finas programā. Swhetku komiteja.

Kurfemes bishkop. beedribas I. nodala swinehs 6. janwari 1879. sawus

gada-swhetkus

Drukas Wahltu Grünhof mahja. Gefahums ar atklahhu sapulsi pulst. 3. un danzoshana pulst. 1/2 5. watarā. Weesi teel zaur beedreem eewestri. Ge-efshana beedreem 50 kap. weefjeem 1 rubl., kundsehmu brijwa. I. nodalas preffidents: K. Grünhof.

Satas muishas draudses dseedataju beedriba

swinehs 6. janwari 1879. g. sawus gada- un bibliotekas atklah-shanas-swhetkus ar dseedashanu, runahm un tehshochanu. Dseedataji.

Labakos mehflus

preefsh ahvoltina sehnalu-angeem, mehflu-gipfi peedahwā J. C. Zelms, Rigā, Palejas-eelā Nr. 9.

van Dyk Superphosphat van Dyk Rigā - Pasaars - Rigā Emilshu eelā. Claytona loto-mobiles un kul. mash. Pakarda superfossati angst u. mafakradigi ar peefolita labuma apgalwoshanu, tā tā ari tali mehflū un wijabas laufjamn. mashines un rihti.